

ساختمان داده‌ها و الگوریتم‌ها

نیم‌سال دوم ۹۷-۹۸

وقت امتحان: ۳ ساعت

دانشکده‌ی مهندسی کامپیوتر

۲۵ خرداد ۱۳۹۸

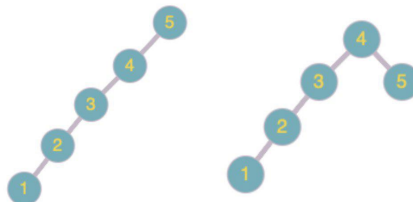
آزمون پایان‌ترم

- امتحان از ۱۲۰ نمره می‌باشد و نمره کامل این امتحان، ۹۰ می‌باشد.
- هر سوال را در یک صفحه جدا پاسخ دهید و مشخصات خود را در هر صفحه بنویسید.
- طراح سوالات: دکتر شریفی، علیرضا اکبری، شبنم شیخها، پدram خورسندی، آراد محمدی، آریا کوثری، امیر مجتبی صبور و متین خواجوی

سوالات کوتاه‌پاسخ (۳۰ نمره)

الف) درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. جواب خود را توجیه کنید. (۱۰ نمره)

- صحیح.
در چنین آرایه‌ای تعداد نابجایی‌ها حداکثر $200n$ تاست، زیرا عناصری که جابجا نمی‌شوند با هم دیگر نابجایی ندارند. در ۱۰۰ عمل جابجایی، ۲۰۰ عنصر با هم جابجا می‌شوند که این ۲۰۰ عنصر هر کدام حداکثر با n عنصر دیگر نابجایی دارند. می‌دانیم که الگوریتم sort insertion به تعداد نابجایی‌ها عملیات انجام می‌دهد، پس با این الگوریتم می‌توان آرایه را در زمان $O(n)$ مرتب کرد.
- صحیح.
اگر اعداد را به مبنای n ببریم هر عدد به یک عدد دورقمی تبدیل می‌شود. حال می‌توان این اعداد را با sort radix در $O(n)$ مرتب کرد.
- غلط.
عنصر بعدی در زیردرخت فرزند راست قرار دارد. تمامی عناصر زیردرخت فرزند راست این رأس، از آن بزرگ‌ترند. کوچک‌ترین این عناصر، یعنی چپ‌ترین عنصر با شروع از ریشه، عنصر بعدی این رأس است. پس عنصر بعدی، فرزند چپ نباید داشته باشد و فرزند راست داشتن آن مشکلی ایجاد نمی‌کند. به همین ترتیب می‌توان برای عنصر قبلی استدلال کرد.
- غلط.
دو د.ج.زیر را در نظر بگیرید. تعداد راه‌های ساختن سمت راست ۴ و سمت چپ ۱ است. برای همین احتمال ساختن د.ج.زیر سمت راست ۴ برابر ساختن د.ج.زیر سمت چپ است. در حالی که اگر همه‌ی درختان با ۵ گره را در نظر بگیریم و از بین آن‌ها یکی را انتخاب کنیم، احتمال انتخاب د.ج.زیر سمت راست با د.ج.زیر سمت چپ برابر است.

ب) از الگوریتمی استفاده می‌کنیم که در هر مرحله، راس با درجه ورودی صفر را پیدا می‌کند و آن راس و یالهای خروجی آنرا از گراف حذف می‌کند و این عملیات را به صورت iterative انجام می‌دهد.
 لم: در یک DAG همواره حداقل یک راس با درجه ورودی صفر وجود دارد.
 با توجه به لم، در هر مرحله الگوریتم، اگر راس با درجه ورودی صفر دیگر موجود نبود، یعنی گراف دور دارد. در غیر اینصورت ترتیب توپولوژیکال بدست می‌آید.

ج) پیچیدگی زمانی به ترتیب: $O(n \log n)$ و $O(n^2)$

مسئله ۱. ممد در فینال لیگ قهرمانان اروپا (۲۰ نمره)

- کوچکترین عضو در خانه $[1,1]$ قرار دارد. حال این مقدار را خارج می‌کنیم و به جای آن ∞ می‌گذاریم. در ادامه برای برقراری خاصیت جدول، ∞ را با کمینه دو خانه $[1,2]$ یا $[2,1]$ جایگزین می‌کنیم. حال مسئله ما به یک جدول $(m-1) \times n$ و یا $m \times (n-1)$ تبدیل می‌شود. پیچیدگی زمانی نیز از $O(m+n)$ می‌باشد زیرا حداکثر $3(m+n)$ عمل انجام می‌دهیم.

- در خانه $[m,n]$ بیشترین مقدار قرار دارد. در آن جا درج کرده و با عملیاتی مانند بخش قبل، عضو جدید را در جای درستش قرار می‌دهیم.
 - از آنجایی که در جدول قرار دارند، کافیت n^2 بار تابع بخش قبل را صدا بزنیم.

مسئله ۲. واسه همه پیگیری‌ها ت مرسی (۱۵ نمره)

اگر G یک درخت باشد، با توجه به این که T_1 و T_2 هر دو درخت هستند باید دارای تمامی یال‌های G باشند پس با هم برابر هستند.

برای ثابت کردن این که G یک درخت است اگر T_1 و T_2 برابر باشند، از برهان خلف استفاده می‌کنیم و فرض خلف می‌کنیم که G درخت نباشد. در این صورت G حداقل حاوی یک دور به نام C است که راس‌های آن را به ترتیب دور u_1 تا u_k می‌نامیم.

در T_2 هر u_i و u_{i+1} ای که در نظر بگیریم (و همچنین u_k و u_1) یکی از آنها باید جد آن یکی باشد. زیرا در غیر این صورت (اگر آن که زودتر پیمایش شده u_i باشد)، باید قبل از این که الگوریتم از u_i خارج شود، u_{i+1} پیمایش شود و گرنه با یال مستقیم u_i به u_{i+1} الگوریتم جستجوی عمق اول وارد آن می‌شد (پس به هر حال u_{i+1} در زیردرخت u_i است). پس تمامی رئوس C در یک مسیر از ریشه به برگ در T_2 قرار دارند.

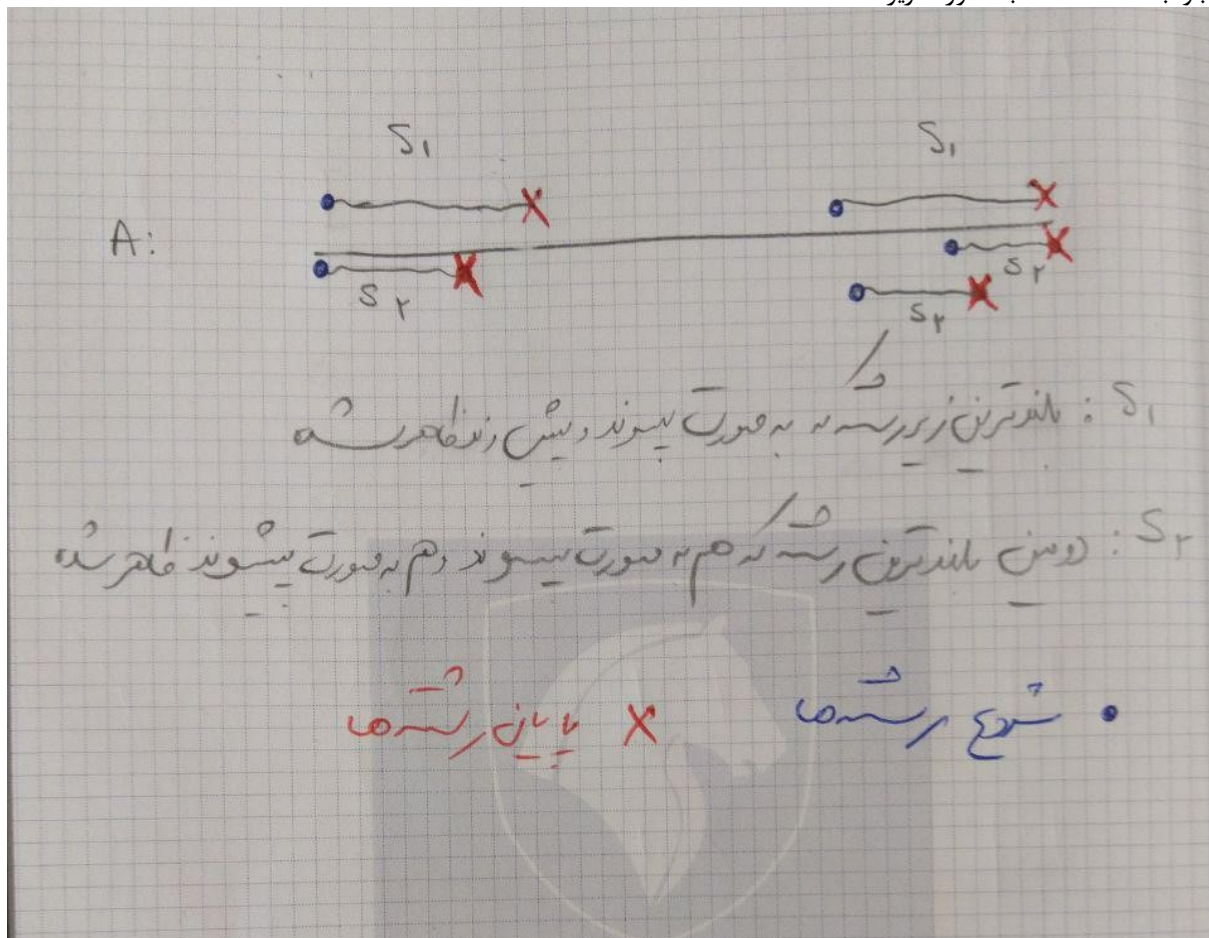
اما در اولین جایی که الگوریتم جستجوی سطح اول به راسی از C به نام u_j می‌رسد، اگر u_{j-1} و u_{j+1} قبلاً علامت‌گذاری نشده باشند، همانجا دو شاخه برای رئوس C در T_1 تولید می‌شود و اگر حداقل یکی از آنها از قبل علامت‌گذاری شده باشد، از قبل دو شاخه تولید شده‌اند (که یکی به u_j رسیده و دیگری به یکی از همسایه‌هایش). پس تمامی رئوس C در یک مسیر از ریشه به برگ در T_1 قرار نخواهند داشت. پس T_1 با T_2 متفاوت خواهد بود و فرض خلف باطل و حکم ثابت می‌شود.

مسئله ۳. مسیریابی (۱۵ نمره)

شرایط قسمت الف یک گراف بدون وزن است بنابراین می‌توان به سادگی با الگوریتم BFS این مسیر را پیدا کرد در قسمت ب نیز با تغییر اندکی در الگوریتم Dijkstra می‌توانیم به جواب برسیم. فرض کنیم مقدار کوتاه‌ترین فاصله‌ی هر راس را تا مبدا در آرایه‌ی d ذخیره کرده‌ایم (همان آرایه‌ای که در طول الگوریتم تغییر می‌کند و در هر مرحله راس با کمترین مقدار d را به مجموعه S اضافه می‌کنیم). اگر بتوانیم در زمان t به راس x برسیم، در هنگام به روز رسانی آرایه‌ی برای همسایگان x (مثلاً راس y با وزن یال w) دیگر زمان رسیدن به y از طریق راس x برابر با $d_x + w$ نخواهد بود؛ بلکه برابر با $d_x + T_x + w$ است و باید این مقدار را با مقدار کنونی d_y مقایسه کنیم. البته برای راس شروع این قضیه برقرار نیست و این موضوع را باید «دستی» چک کنیم! هزینه زمانی این الگوریتم هم عیناً مانند الگوریتم دایکسترا است.

مسئله ۴. پیش از تابستان^۱ (۲۰ نمره)

رشته مورد نظر را هاش می‌کنیم. ابتدا بلندترین رشته‌ای را می‌یابیم که هم پیشوند A باشد و هم پسوند A باشد. (این کار را به این صورت انجام می‌دهیم که به ازای هر طول رشته مانند t با مقایسه هاش‌ها، می‌توانیم در $O(1)$ بفهمیم که رشته‌ی به طول t به صورت پیشوند و پس‌وند ظاهر شده است یا نه). بعد از اینکه بلندترین رشته را به دست آوردیم که هم پیشوند باشد هم پسوند، می‌توانیم با الگوریتمی از $O(n)$ بفهمیم که این رشته به صورت میانوند ظاهر شده است یا خیر (با طی کردن کل رشته و مقایسه هاش آن) اگر این رشته پیدا شده، به صورت میانوند نیز ظاهر شده بود، جواب ما پیدا شده است در غیر این صورت، دومین بلندترین زیر رشته که هم به صورت پیشوند آمده و هم به صورت پسوند، قطعاً جواب مسئله است به صورت زیر:

^۱ به تقلید از سه‌گانه "پیش از" اثر ریچارد لینکلتر

مسئله ۵. سَم (۲۰ نمره)

ایده این سوال استفاده از binary search می باشد. نکته دیگر این است اگر سر مار در مستطیل ما باشد جوابی که می گیریم فرد می باشد.
حال کفایت هر بار نصف بخشی از تالاب را که جستجو نکرده ایم، بررسی کنیم و اگر جواب فرد بود همان بخش را ادامه می دهیم و در غیر این صورت، نصفه دیگر را. این کار را ادامه می دهیم تا در نهایت سر مار پیدا شود.